

Psykoterapeutiskt nytänkande

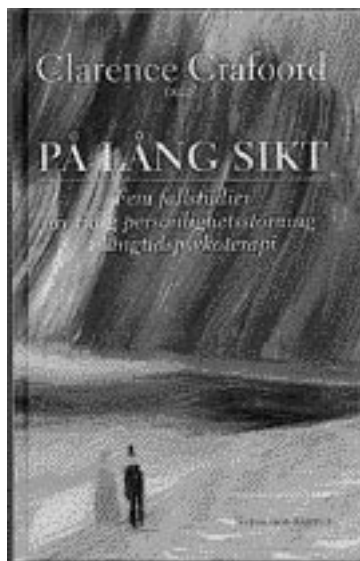
Clarence Crafoord, red. **På lång sikt. Fem fallstudier av tidig personlighetsstörning i långtidspsykoterapi.** 344 sidor. Stockholm: Natur och Kultur, 1999. Pris ca 335 kr. ISBN 91-27-07755-1.

Recensent: Jan-Otto Ottosson, professor emeritus, Göteborg.

Sigmund Freud ansåg att patienter med svårigheter att etablera nära relationer saknade förutsättningar att medverka i psykoanalys. Med dagens språkbruk gäller det tidiga personlighetsstörningar som kan vara av borderline- eller narcissistisk typ. Författarna till denna bok har utmanat Freuds uppfattning och redovisar sina första fem fall där en psykoanalytiskt orienterad psykoterapi har kunnat genomföras.

Teori, praktik, analys

Boken har tre delar. I den första delen redovisas den traditionella psykoanalytiska tankemodellen för uppkomst av tidiga personlighetsstörningar som framför allt är präglad av Melanie Klein. Den andra innehåller de fem fallstudierna refererade av var sin kvinnliga analytiker. Gemensamt för patienterna är att de upplevt särpräglade föräldrarelationer och att en rad havererade relationer senare under livet fött missräksamhet, avståndstagande, upplevelse av tomhet och meningslöshet, hos en del raseri, promiskuitet och självdestruktivitet. Särskilt instruktiv är beskrivningen av överföring och motöverföring. Genom projektiv indentifikation uppfylls terapeuterna av samma vanmakt, ilska och resignation som patienterna. Känslorna överförs sedan till patienterna som blir besvikna och känner sig övergivna. Alla skildringarna visar en beundransvärd uthållighet, självkritik och förmåga hos analytikerna att respektera psykoterapiens ramar, att stå emot ett utagerande av egen irritation eller ömhet, liksom att behärska uttryck för leda och sömnhet vid känslolösa passager. Bokens sista del presenterar väl genomarbetade epikritiska analyser, där terapiernas förlopp återförs på den teoretiska modellen. Den övergripande principen är att relationer är en förutsättning för mänsklig utveckling;

uppstår inga relationer blir det endast upprepning.

Hade patienterna efter fyra till sex års terapi fått en mer nyanserad syn på sig själva och omgivningen i stället för den tidigare omväxlande svarta eller vita? Så långt man kan bedöma av fallstudier förefaller det så, åtminstone för de tre patienter som kunde följas upp efter terapin. Det är synd att man inte konsekvent gjort en uppföljning och då använt samma strukturerade bedömning som efter terapins slut.

Den utbredda pornografin i samhället belyser en allt vanligare relationsproblematik och ångest inför närhet. Enligt många intryck förekommer tidiga personlighetsstörningar i ökad omfattning på psykiatriska mottagningar. Sekundära symtom i form av bl a depression, ångest och missbruk är mest framträdande, och den underliggande personlighetsstörningen blir inte alltid diagnostiserad, än mindre behandlad.

Omotiverad rekommendation

Boken slutar med en rekommendation att alla som arbetar inom den psykiatriska vården borde ta sig an två av dessa patienter på det sätt som beskrivs i boken. Enligt min mening är detta att ställa kraven för högt. Redan i dag ger psykiatrins personal med växlande framgång symtomatisk behandling åt dessa patienter. En analytiskt orienterad långtidspsykoterapi skulle fordra handledningsresurser som vid Stockholms läns landstings psykoterapiinstitut. Sådana saknas vid flertalet psykiatriska mottagningar i landet. En jämförelse med resultaten av dialektisk beteende-

terapi bör också ha gjorts innan praktiska rekommendationer kan utfärdas.

Pionjärinsats

Författarna har gjort en pionjärinsats genom att de utmanat den traditionella synen på när psykoanalytiskt orienterad psykoterapi kan användas. Framställningen är genomgående väl förankrad i den kliniska verkligheten och svåra teoretiska resonemang framställs på ett lättillgängligt sätt. Eftersom överföring och motöverföring förekommer i alla relationer är boken lämplig för alla som arbetar med eller utbildar sig i olika former av psykoterapi. •

Självklar bok för alla i vårdyrken

Barbro Beck-Friis, Peter Strang, red. **Palliativ medicin.** 2:a upplagan. 397 sidor. Stockholm: Liber, 1999. ISBN 91-47-04943-X.

Recensent: Ulla Söderström, allmänläkare, Umeå.

För fyra år sedan hade jag glädjen att anmäla den första svenska läroboken i palliativ medicin. Denna har nu kommit i en ny något utvidgad och omarbetad upplaga. Redan den första upplagan var en positiv upplevelse där redaktörerna Barbro Beck-Friis och Peter Strang lyckats med den svåra konsten att trots många författare hålla samman ämnet.

Utökad upplaga

En kritik när det gällde den första upplagan var att man koncentrerat intresset på cancerpatienter, så att det kunde uppfattas som om palliativ vård endast gällde denna patientgrupp. Detta har nu modifierats genom ett par avsnitt som behandlar palliation även hos andra patientgrupper. Många patienter med andra sjukdomar upplever smärta, ångest och andra symtom i synnerhet i livets slutskede.

I den nya upplagan finns också ett par värdefulla kapitel avseende användning av kortison hos cancerpatienter och behandling av terminal oro och delirium.

Ett par avsnitt som jag själv upplevde mest som utfyllnad i den första upp-